

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ
15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ — 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
1927

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 44
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Α. επε.κ.ε.π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Τὸ Δεκαπενθήμερον

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Ἐπεσχέθημεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας καὶ Πολιτικὸν Δελτίον. Ἐλογαριάζαμεν μάλιστα νὰ τῷ δώσωμεν πρώτην θέσιν εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν αὐτὴν τοῦ Δεκαπενθήμερου. Ἀλλά, δυστυχῶς, δὲν εὗρομεν τὸν ἀνθρώπον του. Οἱ πολιτικοὶ ἀρθρογράφοι, μὲ τοὺς ὁποίους συνωμιλήσαμεν, μᾶς ἄφησαν νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι καθένας θὰ ὑπηρετοῦσε τὸ κόμμα του, ἐνῶ ἡμεῖς ἠθέλαμεν τὴν κριτικὴν αὐτὴν τῆς πολιτικῆς κινήσεως ἀμερόληπτον καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ, ὅπως καὶ κάθε ἄλλην. Φαντασθῆτε ἓνα λογοτεχνικὸν κυρίως περιοδικόν, τὸ ὁποῖον οὔτε εἰς λογοτεχνικὸν κόμμα δὲν θέλει νάνηκῃ, ἂν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ χρωματισθῇ πολιτικῶς! Ὁ φίλος κ. Χαλκοκονδυλῆς τῆς «Νέας Ἡμέρας», τοῦ ὁποῖου ἐζητήσαμεν τὴν πολῦτιμον συμβουλήν, ἠθέλησε νὰ μᾶς ἀπελπίσῃ. «Δὲν θὰ εὗρητε, μᾶς εἶπε, τὸν πολιτικὸν ἀρθρογράφον ποὺ ζητεῖτε. Τὸ Πολιτικὸν Δελτίον τοῦ περιοδικοῦ σας πρέπει νὰ τὸ γράφετε μόνος σας». Ἀδύτατον βέβαια, ἀφοῦ ἡμεῖς δὲν καταγινόμεθα μὲ τὴν πολιτικὴν οὔτε κἂν ἐρασιτεχνικῶς. Δὲν ἀπελπίζομεθα ὡς τόσον. Ἀναβάλλομεν ἀπλῶς τὸ Δελτίον μας ἕως νὰ εὗρωμεν τὸν συντάκτην του: τὸν διανοούμενον, ὁ ὁποῖος θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ καὶ τὴν πολιτικὴν κίνησιν ὡς μίαν ἐκδήλωσιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Καὶ φυσικὰ, διὰ νὰ τὴν κρίνῃ οὕτω, αὐτὸς δὲν εἴμπορεῖ νὰ τὴν βλέπῃ ὑπὸ χρωματισμένον φακόν, ὅπως οἱ ἀρθρογράφοι τῶν ἐφημερίδων.

ΤΟ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Ἐπικρατεῖ μία ἰδέα, τῆς ὁποίας δὲν γνωρίζομεν τὸν πρῶτον ἀπορέα: ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ ὅλα τὰ λογοτεχνικὰ εἶδη, τὸ Χρονογράφημα «προώδευσεν» περισσότερον. Ἡ, ἂν θέλετε καλύτερα, ὅτι τὸ Χρονογράφημα ἐδῶ ἀνήχθη εἰς περιωπὴν λογοτεχνήματος ὅσον εἰς καμμίαν ἄλλην πολιτισμένην χώραν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι, εἰς τὸ εἶδος αὐτό, ἔχουν γράφει θαυμασίας λογοτεχνικὰς σελίδας ὁ Κονδυλάκης, ὁ Σταθόπουλος, ὁ Παπαντωνίου, ὁ Μποῦμ, ὁ Μελάς, ὁ Νιρβάνας, ὁ Μωραϊτίνης, ὁ Μπράνιαν, ὁ Στέφανος Δάφνης, ἄλλοι, καθὼς καὶ ὁ Βενιαμὴν τῶν μαίτρων αὐτῶν τῆς λογοτεχνικῆς χρονογραφίας, ὁ καθ'αυτὸ σημερινὸς Κώστας Ἀθάνατος. Καί, μολονότι τὸ εἶδος παρουσιάζει τῶρα κάποιαν παρακμὴν, — αἰτία ἡ πληθώρα τῶν ἐφημερίδων, ἡ ὁποία, ἐνῶ ἐξαντλεῖ τοὺς κορυφαίους, ἀναγκάζουσα αὐτοὺς νὰ γράφουν δύο καὶ τρία ἀρθρα τὴν ἡμέραν, στρατολογεῖ

ἀφ' ἑτέρου παλαιούς καὶ νέους μᾶλλον ἀδοκίμους, — ἀκόμη συναντῶ κανεὶς εἰς τὸν καθημερινὸν τύπον σελίδας ἀμιλλωμένας πρὸς τὰς ὠραίας παλαιάς.

Δυστυχῶς, ὀλίγοι ἀπὸ τοὺς χρονογράφους μας, καὶ σπανιότατα, ἀναδημοσιεύουσι εἰς βιβλίον μίαν ἐκλογὴν τῶν καλύτερων των χρονογραφήματων. Ὅλ' αὐτὰ σχεδὸν χάνονται εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅπου δημοσιεύονται διὰ μίαν καὶ μόνην ἡμέραν. Τὴν ἐπομένην δὲν τὰ εὗρισκεις. Διότι καὶ ἀπὸ τὴν πλέον κυκλοφοῦσαν ἐφημερίδα, πόσα ἀντίτυπα διατηροῦνται; Τρία μόνον: ἐν διὰ τὸ «σῶμα» τοῦ γραφείου, ἐν διὰ τὸ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἐν διὰ τὸ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς. Αἱ χιλιάδες, αἱ μυριάδες τῶν ἄλλων σχίζονται, καταστρέφονται. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ κάποιος μανιακὸς θὰ κόψῃ καμμίαν ἐπιφυλλίδα ἢ κανέν ἀρθρον, νὰ τὰ φυλάξῃ. Οὕτω σήμερον, διὰ νὰ ἰδῇ ἓνας νέος τί λογῆς ἦσαν τὰ περίφημα ἀκόμη χρονογραφήματα τοῦ Κονδυλάκη, πρέπει νὰ φυλλομετρήσῃ εἰς μίαν δημοσίαν Βιβλιοθήκην παλαιούς, πελωρίους καὶ δυσκινήτους τόμους τοῦ «Ἐμπρός».

Ἀλλὰ τὰ περιοδικὰ δέρονται καὶ διατηροῦνται. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν ἰδιωτικὴ βιβλιοθήκη ποὺ νὰ μὴν ἔχῃ πολλοὺς ἢ ὀλίγους τόμους τῆς «Πανδώρας», τῆς «Ἐστίας», τοῦ «Παρνασσοῦ», τῶν «Παναθηναίων». Ἐνα περιοδικὸν λοιπὸν θὰ ἠμποροῦσε νὰ περιλάβῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ μίαν ἐκλογὴν καλῶν χρονογραφήματων ὡς δείγμα τοῦ εἶδους καὶ διὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον. Διὰ τοῦτο ἀναδημοσιεύομεν εἰς τὴν στήλην αὐτὴν, τακτικὰ, τὸ καλύτερον, τὸ χαρακτηριστικώτερον χρονογράφημα τοῦ Δεκαπενθήμερου, εἴτε εἰς ἀθηναϊκὴν, εἴτε καὶ εἰς ἐπαρχιακὴν, ἢ ἐλληνικὴν τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἐφημερίδα θὰ τὸ εὗρισκωμεν. Ἐννοεῖται ὅτι θὰ προτιμῶμεν πάντοτε τὸ καθ'αυτὸ καθημερινὸν καὶ ἐπίκαιρον, τὸ ἐλαφρὸν, ὅταν ἡ φόρμα του, τὸ πνεῦμα του, ἡ χάρις του, τῷ δίδουν τὸ δικαίωμα τῆς διατηρήσεως: δηλαδή, κάτι ἄλλο ἀπὸ τὸ ἀνώτερον, τὸ σοβαρὸν, τὸ αἰσθητικὸν χρονοκόνι τὸ ὁποῖον θὰ γράφῃ διὰ τὸ περιοδικὸν τοῦτο ὁ κ. Παπαντωνίου, ὁ μοναδικός. Ξ.

ΠΕΡΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὅμιλος

Ὁ Ἐκπαιδευτικὸς Ὅμιλος περιῆλθεν εἰς τὸν κ. Γληγόν, τοῦ κ. Δελμούζου ἠττηθέντος καὶ κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν πολυήμερον συζή-

την καὶ κατὰ τὴν ἀκολουθήσαν πολύωρον ψηφοφορίαν.

Ἦτο ἐπόμενον. Αἱ ἰδέαι, τὰς ὁποίας πρῶτος εἰσήγαγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ κ. Δελμοῦζος, δὲν χαλιναγωγοῦνται καὶ δὲν σταματοῦν τόσον εὐκόλῃ. Εἰς μάτην ἠγωνίσθη ὁ Διδάσκαλος, καταληφθεὶς ἀπὸ μίαν ὄψμιον συντηρητικότηα : οἱ ὀπαδοί, οἱ μαθηταί, ἀκράτητοι, ἠθέλησαν νὰ ἐξωθήσουν τὸ σύστημα μέχρι τῶν ἐσχάτων του συνεπειῶν. Κ' ἐψήφισαν ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα, — εὐτυχῶς μόνον διὰ τὸ μέλλον, — ἀνευ ὑποχρεωτικῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας καὶ μετ' ἔθνικῆς μὲν ἀγωγῆς, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὴν παλαιὰν σημασίαν τοῦ ὄρου.

Τί χωρίζει τώρα τὸν κ. Δελμοῦζον ἀπὸ τὸν κ. Γληνόν; Κατὰ βῆθος τίποτε. Ὁ δεύτερος ἐφαρμόζει ἀπλῶς τὸν πρῶτον, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξεν, ἐδειλίασε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν ἑαυτὸν του. Μὲ ἄλλους λόγους, ὁ κ. Γληνός δὲν εἶναι παρὰ ὁ παλαιὸς Δελμοῦζος, ὁ Δελμοῦζος τοῦ Βόλου καὶ τοῦ Ναυπλίου. Καὶ ὅπως ὁ κ. Βέης, εἰς τὸν περίφημον ἐναρκτήριόν του, ὑπερμαχῶν τῆς Δημοτικῆς, ἀπετάθη πρὸς τὸν παρόντα κ. Χατζιδάκιν, λέγων : «ἀπὸ σᾶς τὰ γνωρίζομεν αὐτά, σεῖς μᾶς τὰ ἐμάθατε, Du führer, Du meister !», κατὰ μείζονα λόγον καὶ ὁ κ. Γληνός ἠμποροῦσε νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν κ. Δελμοῦζον εἰς τὸ πρωτότυπον : «Tu duca, tu signore e tu maestro !»

Ἐπάρχουν δύο ἀντίθετα ἐκπαιδευτικὰ συστήματα : τὸ παλαιόν, ὡς εἶπομεν, καὶ τὸ νέον. Ἡ δὲ μεταξύ των διαφορὰ θὰ ἠμποροῦσε νὰ προσδιορισθῇ οὕτω : Τὸ πρῶτον ἐννοεῖ νὰ διδάσκῃ εἰς τὸ παιδί — καὶ εἰς τὸν λαόν, — ὅ,τι συμφέρει εἰς τὴν κρατοῦσαν τάξιν, ἔστω κι' ἐν γνώσει ψευδές. Πόσοι π. χ. : ἀπὸ τοὺς σημερινούς διδασκάλους πιστεύουν οἱ ἴδιοι ὅσα διδάσκουν εἰς τὸ σχολεῖον; Εἶναι ὑποχρεωμένοι ὅμως νὰ τὰ διδάσκουν, διὰ νὰ πλάττουν τὸ παιδί ὅπως τὸ θέλει ἡ σημερινὴ πολιτεία. Τὸ δεύτερον σύστημα δὲν ἀναγνωρίζει τοιαύτην ὑποχρέωσιν οὔτε τοιαύτην σκοπιμότητα. Ἡ ἐκπαίδευσις, θέλει, νὰ βασιζέται ἐπὶ τῆς ἀληθείας. Νὰ μὴ διδάσκῃ κανεὶς παρὰ ὅ,τι πιστεύει, ἀποσιωπῶν τὸ πολὺ-πολὺ ὅ,τι δὲν θὰ ἦτο ἀκόμη καταληπτὸν ἀπὸ ἓνα παιδί. Ἀδιαφορεῖ δὲ τελείως διὰ τὸ ποῦ ὁδηγεῖ ἢ ἐπὶ τῆς ἀληθείας βασιζομένη ἐκπαίδευσις. Εἰς τὸν κομμουνισμόν; ἐρωτᾶτε μὲ φόβον. Ἔστω, σᾶς ἀπαντοῦν. Ἄν εἶναι «ἀλήθεια» καὶ αὐτός, διατί ὄχι;

Αὐτὰ κρύπτονται ὑπὸ τὰς περιφράσεις τῶν προγραμμάτων ἢ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων. Ἀλλ' ὁ πρῶτος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ ὁποῖος ἐζήτησεν ἐκπαίδευσιν στηριζομένην ἐπὶ τῆς ἀληθείας, εἶναι ὁ κ. Δελμοῦζος. Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κ. Γληνοῦ. Ἡ ἐκδηλωθεῖσα τελευταίως εἶναι τυπική. Ὁ κ. Δελμοῦζος ἠθέλησε νὰ σταθῇ. Ὁ κ. Γληνός ἐπέμεινε νὰ προχωρήσῃ. Κι' ἐχωρίσθησαν μοιραίως, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τραποῦν καὶ ἀντιθέτους ὁδοὺς. Αὐτοί, ἢ οἱ ὀπαδοί των, μίαν ἡμέραν πάλιν θὰ συναντηθοῦν...

Φυσικά, ὁ κ. Γληνός ἀποβλέπει εἰς τὸ μέλ-

λον. Ἐπόμενος νέοι καὶ παλαιοὶ φιλοπρόδοι, ὅσας καὶ ἂν ἔχουν ἐπιφυλάξεις διὰ τὸ παρόν, δὲν εἰμποροῦν παρὰ νὰ εἶναι μαζί του : Ἡ Ἐκπαίδευσις τοῦ μέλλοντος θὰ βασισθῇ ἐξ ὀλοκλήρου ἐπὶ τῆς ἀληθείας ἢ, — ἐπειδὴ ἀπόλυτος ἀλήθεια δὲν ὑπάρχει, — ἐπὶ τῆς εἰλικρινείας. Δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ διδάσκαλος ἄλλα νὰ πιστεῦν καὶ ἄλλα νὰ διδάσκῃ... ἐπ' ἀπειρον. Χ.

Σπυρίδων Δε-Βιάζης

Εἰς τὴν Ζάκυνθον, τὴν δευτέραν του πατρίδα, ὅπου εἶχεν ἐγκατασταθεῖ ἀπὸ τοῦ 1878, ἀπέθανε πλήρης ἡμερῶν, τὴν 10 Μαρτίου, ὁ Κερκυραῖος λόγιος Σπυρίδων Δε-Βιάζης. Ἐκτενῆ

ΣΠ. ΔΕ-ΒΙΑΖΗΣ

(Ἀπὸ παλαιὰν φωτογραφίαν)

κριτικὴν βιογραφίαν θὰ δημοσιεύσῃ εἰς τὸ περιοδικὸν μας εἰδικὸς συνεργάτης μας, ὁ κ. Λ. Χ. Ζώης.

Παραθέτομεν ἐδῶ, ὡς ἱστορικόν, τὸ ἐπίσημον προσκλητήριον τῆς κηδείας του :

«Τὸν λάτριν τῶν γραμμάτων καὶ ἐπίφανῆ ἱστοριοδίφην, ἀκραιφνῆ δὲ πατριώτην Σπυρίδωνα Δε-Βιά-

ζην, θανόντα, κηδεύομεν σήμερον Παρασκευὴν καὶ ὄραν 5 μ. μ. ἐκ τοῦ Νοσοκομείου. Ἐξ ἐπιβεβλημένου σεβασμοῦ πρὸς τὴν γραπτῶς διατυπωθεῖσαν βούλησιν τοῦ διαπρεποῦς νεκροῦ, δὲν θὰ ἐπιτραπῇ οὔτε ἐκφώνησις λόγων οὔτε κατάθεσις στεφάνων ἄλλα ταπεινῶς καὶ ἀθορύβως, ὡς ἔζησε, θὰ συνοδευθῇ εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν. Ἐν Ζακύνθῳ, 11 Μαρτίου 1927. Ὁ Δήμαρχος Ζακυνθίων Διονύσιος Κ. Ἰθακήσιος».

Τὴν πλουσίαν αὐτοῦ βιβλιοθήκην ὁ Δε-Βιάζης ἀφήκεν εἰς τὴν δημοσυντήρητον «Φωσκολιανὴν Βιβλιοθήκην», (ἐν τῇ οἰκίᾳ ὅπου ἐγεννήθη ὁ Φώσκολος,) τῆς ὁποίας ὁ ἀποθανὼν λόγιος ὑπῆρξεν ἰδρυτῆς καὶ ἐφορος. Σημειωτέον ὅτι μία ἀπὸ τὰς πρώτας του μελέτας, ἡ ὁποία τὸν ἔκαμε γνωστὸν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἶναι ἡ «Περὶ τῶν γονέων τοῦ Οὔγου Φωσκόλου».

Ξ.

Ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ Φωσκόλου εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ Ζάκυνθον

Ἐπὶ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ἐστάλη εἰς Ζάκυνθον ὁ διευθυντῆς τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης κ. Ζαχ. Παπαντωνίου, ὁ ὁποῖος διώρισεν ἐκεῖ μεγάλην Ἐπιτροπὴν πρὸς συμμετοχὴν τῆς γενεθλίου πόλεως εἰς τὴν Ἐκατονταετηρίδα ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Οὔγου